

o. z.). Pravidla taková stanovena jsou z důvodů pravděpodobnosti nebo slušnosti.

4. Domněnky obsahující pouze odůvodnění zákonného předpisu, na př. § 1297 o. o. z. odůvodnění ručení za culpa levis, anebo § 388. odůvodnění, proč nálezce nesmí věc nalezenou pokládati za opuštěnou a si ji přivlastniti.

5. Právní pravidla chránící domněnku strany samé před škodlivými následky nesprávnosti domnívané skutečnosti na př. doručitel řádné knihy zápisní pokládá se oprávněným odebrati zboží na úvěr na účet dlužníka (§ 1033. o. o. z., pak § 1030. o. o. z., prokura čl. 42. a násl. obch. z.).

6. Pravidla o rozdělení břemene průvodního vyskytující se ve formě domněnky ku př. o řádnosti držení (§§ 323—325 o. o. z.), o platnosti manželství (§ 99. o. o. z.) pak ve případech §§ 17., 25., 155., 278., 328., 360., 479., 1296. o. o. z. Pokud tyto »domněnky« břímě průvodní správně rozvrhují, obsahují skutečně toliko, co se při racionálním rozdělení povinnosti důkazní samo sebou rozumí, že totiž z pravidla dokázati má každá strana ony skutečnosti, jež tvoří základ jejího nároku. Na místě tohoto pravidla se v oněch případech vyslovuje, že strana, které svědčí zákonná »domněnka«, jest důkazu проста, strana však, kteréž nesvědčí, k důkazu povinna. Při tom ovšem v zákoně mnohdy jeví se mylný názor, že proto, poněvadž domněnka jisté skutečnosti nenасvědčuje, svědčí domněnka o opaku této skutečnosti na př. §§ 25., 324. o. o. z.

Domobrana.

I. Pojem a vývoj.

V domobraně dochází ozbrojení národa svého pravého výrazu. Myšlenka ozbrojeného národa uskutečněna byla již u nejstarších národů v původním jich stavu tam, kde poměry toho žádaly, aby každý zbraně schopný občan proti nepříteli bojoval. Teprve utvořením se států řeckého a římského pozbývalo všeobecné ozbrojení národa vždy více svého významu a zmizelo úplně ve středověku, kdy povstalo žoldnéřství. Jen některé zbytky ozbrojení národního udržely se při kmenech friezských a ve státech nordických. Teprve v novější době zavedeno bylo ozbrojení národa na základě moderního státu zřízením soustavy branné a všeobecné branné povinnosti, tak že ve případě potřeby a hrozícího nebezpečí veškerý národ zbraně chopiti se musí. Jest to vlastně toliko jediný evropský stát, jenž všeobecné ozbrojení národní již ode dávných dob v zařízení svých vykazuje, totiž Švýcarsko, kteréž až podnes svou starou soustavu brannou podrželo. Co však týká se zařízení domobran, jest tvůrcem zřízení tohoto Prusko, dle jehož vzoru také jiné státy, zvláště též Rakousko-Uhersko, svou domobranu zřídily. Branný zákon ze dne 11. dubna 1889 č. 41 ř. z. obsahuje celou řadu základních předpisů ohledně domobran a ustanovuje v §. 9., že povinnost domobranecká a všechna bližší ustanovení zvláštním zákonem upravena budou. Tak stalo se též zák. ze dne 6. června 1889 č. 90. ř. z. vyjímaje Tyrolsko a Vorarlbersko a dále nař. ze dne 20. prosince 1889 č. 193 ř. z. Pro Tyrolsko a Vorarlbersko vydán byl zems. zák. ze dne 23. ledna 1887 č. 7. z. z., dále nař. ze dne 6. dubna 1891 č. 656. Zákon ze dne 10. května 1894 č. 83. ř. z. nař. min. zemsk. obr. ze dne 20. srpna 1894 č. 1744 obsahují předpisy ohledně hlášení se domobranců. Zákon o domobraně pro Uhry obsažen jest ve čl. XX. z r. 1886. Doplňující část domo-

brany pro Tyrolsko a Vorarlbersko tvoří střelectvo (řád pro střelnice pro Tyrolsko a Vorarlbersko ze dne 14. května 1874 č. 29. z. z.).

II. Účel domobraný:

Branný zák. ze dne 12. dubna 1889 č. 41. ř. z. ustanovuje v §. 2., že domobrana tvoří část ozbrojené moci, a že má býti v čas války podporou vojska, loďstva válečného a zemské obrany (§ 6.). Má tedy domobrana vůbec sesíliti brannou moc mocnářství, zvláště však podporovati vojsko a zemskou obranu, pokud jde o služby technické, správní a zdravotní, dále pak poskytovatí má náhradu důstojnictva a mužstva. Domobraně náleží připravití a postavití

1. kombattantní domobranecké oddíly, a sice:

a) pro obsazení, pro garnisony a pro pochody;

b) ku ochraně hranic a země;

c) ku zvláštním službám válečným jako jsou: práce technické a správní, vozatajství, doprava a ošetřování raněných a nemocných a j. a

2. domobrana doplňovati má ztráty ve vojsku, válečném loďstvu a zemské obraně. (§ 1. nař. ze dne 20. prosince 1889 č. 193. ř. z.).

III. Povinnost domobranná.

Povinnost domobrannou mají:

1. Všichni zbraně schopní státní občané, kteří nenáleží ani k vojsku, námořnictvu nebo náhradní záloze, ani ku zemské obraně, od počátku toho roku, v němž ukončí 19. rok, až do konce toho roku, kdy dosáhnou stáří 42 let.

2. Ti, kdož na základě § 20. branného zák. před počítím domobranné povinnosti do služby vojenské vstoupili; ohledně těchto osob trvá povinnost domobranná ještě po 10 let po skončení jich zákonné 12leté doby služební.

3. Ku domobraně náleží všechny osoby stavu důstojnického a vojenského úřednictva na odpočinku a mimo službu, pokud nejsou upotřebeny ve vojsku (námořnictvu) neb zemské obraně a pokud jsou zbraně schopny.

4. Povinnost domobranná týká se dále též všech korporací, jež jsou rázu vojenského, nebo které nosí vojenské odznaky.

5. Příslušníci četnictva, finanční strážé a úředníci státních lesů jsou povinni ku domobraně, pokud toho válečné poměry vyžadují a ohledy služební dovolují. Zapravení vojenské taxy neosvobozuje od povinnosti domobranné (rozh. spr. s. dv. ze dne 14. prosince 1887 č. 2758 sb. Budwinski č. 3819, 3949 a 4122.)

Veškerí domobranci tvoří 24 tříd dle věku (ročníků), z nichž v nejstarší jsou 42letí, v nejmladší 19letí. Domobranecké ročníky dělí se na dvě výzvy. První výzva obsahuje 19 ročníků, a sice domobranci od 19. až 37. roku, druhá výzva 5 ročníků, domobranci od 38—42 let (§ 4. cit. nař. ze dne 20. prosince 1889.)

IV. Vyzvání domobraný. Domobrana vyzývá se na rozkaz císaře po slyšení ministerské rady, prostřednictvím ministra zemské obrany v tom objemu, jak toho obrana země vyžaduje. Vyzvanou domobranu upotřebí vojenský velitel císařem jmenovaný v tom rozdělení, jak je císař byl naznačil. Vyzvání týká se též domobranců v zemích uherských aneb mimo mocnářství rakousko-uherské se zdržujících. Tito poslední povinni jsou přihlásiti se buď ústně nebo písemně u úřadů stát v cizině zastupujících (velevyslanectví, konsulátů a j.).

V. Povolání domobrany.

Povolání domobrany děje se na základě předchozího vyzvání a sice buď zároveň s vyzváním nebo později a týká se dle okolností celých výzev, jednotlivých druhů nebo ročníků, ba dokonce též jen nepatrného počtu osob ku př. mají-li se tvořiti t. zv. kádry (setniny u praporu nebo pluku). Po domobrancích, jichž trvalá nepřítomnost již dříve zjištěna nebyla a kteří nejsouce od domobrany osvobození povolání neuposlechnou, mají představenstva obcí pátrati a seznamy jich s udáním vyšetřených dat čtvrtého dne po nastoupení domobrany politickým okresním úřadům předložiti, které postarati se mají o to, aby domobrancí se nedostavivší vypátráni byli. Všichni, kdož majíce povinnost domobranou, úmyslně se jí vyhnuli, budtež oznámení příslušnému četnictvu, a byli-li vypátráni, budtež předvedeni před úřad politický a od tohoto odevzdání okresnímu velitelství domobrany.

Domobrancí musí se podrobiti prohlídce, při níž má se vyšetřiti, zda jsou fysicky schopnými ku službám, k nimž byli povoláni. Záporný výsledek této prohlídky vylučuje dotyčné osoby jen dočasně z počtu domobranců pro tyto služby určených, a netýká se jich všeobecné povinnosti domobrané.

VI. Zachovávaní domobranců v patrnosti.

Tu platí tyto zásady:

1. Domobrancí musí se hlásiti ve svých obcích domovských. Když byla domobrana povolána, dlužno též přítomné cizí domobrany povolaných tříd zapsati do seznamů obce, ve které se tito zdržují.

2. Vedení patrnosti přísluší:

- a) představenstvům obcí a správcům matrik;
- b) politickým okresním úřadům;
- c) velitelům nebo představeným spolků, jež jsou rázu vojenského, nebo které nosí vojenské odznaky;
- d) vojenským úřadům domobraneckým.

Vedení patrnosti záleží v tom, že stále opravují se seznamy všech ročníků, jež zanášejí se do zvláštních listin (rolí). Do těchto listin připisují se noví domobrancí, zaznamenávají se změny nastalé při domobrancích již zapsaných, a konečně poznamenávají se zde důležité okolnosti týkající se domobranců, kteří příkázáni byli službě činné. Počátkem každého roku opraví se seznam domobranecký tím způsobem, že vyloučí se nejstarší ročník -- totiž 43letých a doplní se pak v druhé polovici února seznamem nejmladších domobranců -- totiž 19letých. Okresní hejtmanství podporují a dohlíží na obecní představenstva, pokud se týče vedení domobranců v patrnosti tím, že udílí jim potřebná poučení o zakládání, vedení a uzavírání seznamů, že jsou jim při tom, pokud možno, nápomocna, a že oznamují jim události, jichž by se představenstvo obce buď vůbec nedovědělo, nebo snad jen neúplně nebo pozdě.

VII. Výstroj domobranců.

Pokud není postaráno o vojenský šat pro domobranu, nosí poddůstojníci i ostatní mužstvo domobrany též v činné službě svůj obyčejný šat. V tomto případě podělí se všichni černo-žlutou (v Tyrolsku a Vorarlbersku zeleno-bílou) páskou s číslem domobraneckého praporu, kterou povinni jsou nositi na levém rameni jakožto znamení nároku na dobrodiní práva mezinárodního. Poddůstojníci a závodčí (velitelé hlídek) nosí v činné službě odznaky vojenské hodnosti. Důstojníci domobrany, kteří mají důstojnickou hodnost

ve vojsku nebo v zemské obraně (u zemských střelců) na odpočinku nebo mimo službu (pokud v patrnosti jsou vedeni), podrží ve službě domobranecké příslušný stejnokroj. Ostatní osoby, které důstojníky domobrany byly jmenovány, nosí vždy šat mužstva s odznaky důstojnickými; není-li mužstvo vojensky oděno, nosí tito ve službě domobraneckou pásku, důstojnickou čepici, vojenské odznaky distinkční, šavli s důstojnickým třapcem, pak ve službě při sboru, jako důstojníci vojska, polní pásku k obvyklému oděvu. Důstojníci domobrany stavu občanského, kteří přiděleni byli ku sborům a oddělením vojska nebo zemské obrany (zems. střelců) nebo k uniformovaným oddílům domobrany, nosí v činné službě stejnokroj těchto oddílů. Všichni důstojníci domobrany budtež opatřeni legitimačními lístky.

VIII. Právní postavení domobranců.

Domobrancí ku službě povolání podrobeni jsou ode dne povolání až do dne propuštění nebo rozpuštění vojenským předpisům trestním a disciplinárním. Byl-li domobranec propuštěn na dovolenou, přestává po tuto dobu vojenský jeho poměr (ohledně soudnictví viz čl.: Soudy vojenské).

IX. Osvobození od povinnosti domobraně.

Sproštění povinnosti domobraně jsou:

1. Ti, kdož stížení jsou tělesnými nebo duševními vadami, které naprosto vylučují způsobilost ku konání povinnosti domobraně. Osvobození od této povinnosti vyslovují komise odvodní, přezkoumávající a superarbitrační.

2. Osoby ku domobraně povinné, které nebyly tímto způsobem osvobozeny a které nejsou více k odvodu povinny a které cítí se ku konání povinnosti domobraně naprosto nezpůsobilými, nebo které patrně ku službě té se nehodí, mohou býti sproštěny povinnosti domobraně na základě obecní úřední prohlídky v místě, kde se zdržují, předsevzaté.

3. Sproštění povinnosti domobraně jsou ti, kdož vykonáváním veřejných služeb zaměstnání jsou.

4. Osobní nebo rodinné poměry domobranců nejsou důvody osvobozovacími, nýbrž možno k nim přihlížeti toliko v jednotlivých nutných případech, pokud toho služba dovoluje, a jedná-li se jen o krátkou dovolenou povoláných domobranců.

Sproštění povinnosti domobraně udílí se buď pro jisté období (periodické sproštění) nebo od případu ku případu.

a) Periodické sproštění nastává již v míru každého roku ku příslušnému návrhu a týká se důstojníků a úředníků vojenských, jakož i jiných pro tyto domobranecké služby určených osob stavu občanského; dále všech ostatních domobranců, kteří sloužili ve vojsku, válečném loďstvu, zemské obraně (a jich náhradní záloze) neb u četnictva, všech vojenských lékařů s hodností akademickou, diplomovaných ranhojičů, diplomovaných farmaceutů, inženýrů, architektů, stavitelů, diplomovaných zvěrolékařů, kovářů a jiných domobranců pro válečné služby zvláště určených a domobraneckými lístky opatřených.

b) Sproštění pro určitý případ nastává teprve po vyzvání domobrany pro všechny ostatní domobrance, kteří povolání byli ku službě ve vojsku, námořnictvu, zemské obraně neb ve sborech ku domobraně náležejících, jakož i pro ty, kdož nejsou ku domobraně povinni patřít ku korporaci zvláště určené pro službu domobraneckou.

X. Úhrada důstojnictva

Tato děje se:

1. Důstojníky vojska a zemské obrany, kteří ke službě v domobraně jsou určeni;

2. důstojníky na odpočinku a těmi, kteří nebyvše podrobeni vyšší prohlídce na základě 40leté doby služební na odpočinek se odebrali;

3. důstojníky jsoucími mimo službu;

4. vojenskými úředníky na odpočinku, kteří byli dříve důstojníky ve vojště;

5. osobami stavu občanského, a to:

a) bývalými důstojníky, kteří — neporušivše čest důstojnickou — před nebo po skončené době služební z vojska, námořnictva, zemské obrany nebo četnictva vystoupili;

b) bývalými poddůstojníky majícími způsobilost zvláštní;

c) osobami stavu občanského, které svým postavením a smýšlením zvláštní vážnosti a důvěry požívají, a při nichž lze se nadíti vlastností pro důstojníka potřebných.

XI. Úřady a velitelství.

Ku správě a provádění domobranectví a vedení velení nad domobranou jsou povolány: ministerstvo zemské obrany, obvodní velitelství zemské obrany, okresní velitelství domobran; v čas války: vojenští velitelé císařem jmenovaní a velitelé jednotlivých sborů domobraneckých. Obvodní velitelství zemské obrany jsou zároveň pro svůj obvod obvodními velitelstvími domobran. Velitelé domobraneckých sborů a oddílů podrží velitelství nad nimi od jich zřízení až do rozpuštění domobran.

XII. Vojenské sbory:

Domobranecké prapory jsou samostatné sbory, které zásadně postaveny bývají z okresů domobraneckých. Prapory tyto tvoří se především z přítomných domácích po vojensku vycvičených domobranců celého okresu, cizí domobranci vřadí se jen dle potřeby. Ostatně zařadují se domobranci, pokud nejsou přiděleni ku dotčeným praporům neb určeni pro účely vojska, námořnictva nebo zemské obrany, dle svého bydliště do obvodních (teritoriálních) praporů, které se utvoří podle rozdělení soudního a politického. Prapory nazývají se a číslují se dle domobraneckých okresů, jako dotyčné prapory zemské obrany a mimo to obdrží ještě běžná čísla zlomková. Nejsou-li domobranecké prapory ihned povolány, zřizují se z pravidla především základní sbory těchto praporů (kádry), jež tvoří samostatná oddělení a podřízeny jsou okresnímu velitelství domobran. Takový sbor základní (kádru) zřizuje se z důstojníků a domobranců mužstva, kteří byli zvláště povoláni. Účelem jeho jest činiti přípravy pro sestavení praporu, vpomáhati při vyzbrojení nastupujících domobranců a poučovati důstojníky a poddůstojníky o jich budoucí působnosti. Tento základní sbor zruší se toho dne, kdy domobranci ku svému praporu se povolají, a kdy zároveň prapor tento se zřídí.

XIII. Dobrovolný vstup do domobran.

1. Osoby nemající povinnosti domobraně, jež jsou zbraně schopny a vojensky vycvičeny, mohou jako dobrovolníci do domobran vstoupiti. Jakmile složili přísahu domobraneckou, povinni jsou ku službě potud, pokud trvá vyzvání.

2. Též osobám ku domobraně povinným, které nepatří do povolaných

druhů a tříd, dovolen jest za stejných podmínek dobrovolný vstup do sborů domobraneckých.

XIV. Domobrana v Tyrolsku a Vorarlbersku.

1. Zemská obrana pro obě tyto země dělí se na zemské střelce a na domobrance (zák. ze dne 28. ledna 1887 č. 7. z. z. a nař. min. zems. obr. ze dne 6. dubna 1891 č. 656). Ku domobraně povinni jsou všichni státní občané příslušní do Tyrolska a Vorarlberska, kteří nepatří ani k vojsku (námořnictvu) ani ku náhradní záloze, ani ku zemské obraně (zemským střelcům), od 19. roku svého věku až do dokonání 42. roku, pokud nejsou pro tělesnou nebo duševní vadu ke službě válečné nezpůsobilými. Domobrana smí býti vyzvána jen ve případě a po dobu trvání válečného nebezpečí nebo v čas vypuklé války. Vyzvaná domobrana přikázána jest veliteli zemské obrany dle organisace císařem naznačené. Pokud toho zájmy válečné dovolují, má býti domobrana užito v příslušném obvodu povolacím, aneb v obvodech sousedních. Mimo hranic země sluší domobranu jen potud užiti, pokud toho místní poměry hranic a obrana země vyžadují. Pokud netřeba povolati všechny ročníky domobranu, mají nejprve povolány býti ročníky nejmladší, ač-li to ovšem ohledy vojenské připouštějí. Jsou-li domobranci povoláni na delší dobu, mají, pokud jest to možno, vystřídání býti těmi, jež dosud povoláni nebyli.

Nevystačuje-li ve válce náhradní záloha, po případě zemští střelci, kteří činnou službu nekonají k udržení řádného stavu oddílů, jež Tyrolsko a Vorarlberk k vojsku a zemským střelcům po zákonu stavěti mají, mohou výjimečně, pokud toho vyžaduje zřízení dostatečné zálohy a na dobu nezbytné potřeby válečné, k účelu shora zmíněnému povolání býti domobranci až do ukončení 37. roku věku svého. Oba první ročníky domobranu vycvičí se v míru ve zbrani střelné. Cvičení ve střelbě, které se pravidelně dvakrát do roka předsebere, nesmí trvati déle než jeden den.

2. Střelectví v Tyrolsku a Vorarlbersku (z. z. ze dne 14. května 1874 č. 29 z. z. má hlavně za účel připravit a vycvičiti bez vojenské organisace živly zemské obrany, zvláště však podporovati organisaci domobranu.

Dopisy obchodní.

I. Právo obchodní.

Z předpisu čl. 28 obch. z. vyplývá, že kupci jsou povinni řádně knihy vésti. Ku náležitostem řádného vedení knih obchodních patří též uschovávání došlých dopisů a uschovávání snímků (kopií) odeslaných listů obchodních, jakož i zanášení těchto do knihy snímků v pořádku chronologickém (čl. 28 odst. 2 obch. z.). Norimberské konference kladly při poradě o zákonníku obch. váhu na to, aby se užilo určitějšího výrazu »přijaté listy obchodní« a »odeslané listy obchodní« na místo navrhovaného slůvka »všechny« a »všech«, poněvadž by se tím zřejmě naznačilo, že jeden chybný dopis neničí ještě průvodní moc celé knihy.

II. Právo poplatkové.

Obchodní dopisy, které obsahují právní jednání obchodu a živnosti se týkající, jsou podmíněčně osvobozeny od poplatků. Hledíc ku čl. 273 obch. z. nelze souditi, že v právu poplatkovém požívají této výhody též ony dopisy, jež se vztahují na obchody směřující ku zjednání věcí movitých, jež při provozování obchodu upotřebeny býti mají, tudíž na př. při želez-